

GOUDVINK

Pyrrhula pyrrhula

(foto Dirk-Jan van Unen / Buiten-beeld)

Beschermingsstatus

Rode lijstcategoriën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

Soortkenmerken

Door de heldere kleuren is het mannetje van de Goudvink met geen enkele andere vogel te verwarren. Vooral de oranje-rode buik is onmiskenbaar. Het vrouwtje is veel minder helder gekleurd, maar is net als het mannetje te herkennen aan de witte stuit, de zwarte staart en de zwarte kruin. Vooral in de vlucht vallen de witte vleugelstrepen en de witte stuit op.

Goudvinken zijn, ondanks de fraaie kleuren van de mannetjes, niet zulke opvallende vogels. Dat komt ondermeer doordat ze niet erg beweeglijk zijn. Ook de geluiden die de vogels maken zijn niet erg opvallend, behalve voor wie weet waarnaar moet geluisterd worden.

Ecologie

Het nest wordt gebouwd in een naaldboom of in dicht struikgewas op een hoogte van 1 à 2 m boven de grond. Daarvoor maakt de Goudvink eerst een onderlaag van gras en takjes, voordat daarop het echte nest gebouwd wordt. De jongen worden voornamelijk gevoed met insecten, maar ook met jonge, zachte zaden. Het voedsel van volwassen vogels bestaat vooral uit zaden van bomen, blad- en bloemknoppen.

S46

Biotoopvereisten

De Goudvink leeft voornamelijk in naaldbossen met een ondergroei van kleine struiken en boompjes. Hij wordt echter ook in loof- en gemengde bossen en parken gevonden. Het is een schuwe vogel met nood aan beschutting. De biotoopkeuze is de laatste jaren gewijzigd van sparrenaanplanten naar besdragend (sleedoorn)struweel en vochtige loofbossen met een rijke ondergroei.

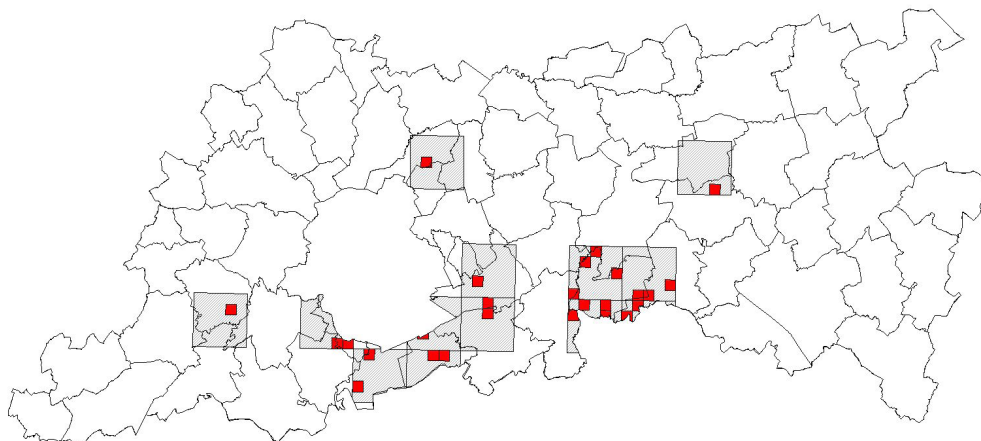
Populatie-uitwisseling en natuurverbindingen

Deze vogel is grotendeels een standvogel maar evenzeer een doortrekker en wintervogel. Goudvinken verblijven het hele jaar in België, maar in sommige winters komen vogels uit Scandinavië in vrij grote getallen hier overwinteren. Hoewel de Goudvink in het broedseizoen in paartjes leeft, vormen de vogels 's winters vaak kleine groepen.

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De Goudvink is in Vlaanderen een schaarse broedvogel met een verbrokkeld verspreidingspatroon. In Vlaams-Brabant concentreert het verspreidingsgebied zich in en rond de grote bosgebieden en (bos)arboreta (o.a. van Groenendaal en Tervuren) in de zuidelijke rand van Brussel en in Meerdaalwoud en Heverleebos. Waarschijnlijk is de soort de laatste jaren sterk achteruitgegaan.

Inventarisatieonderzoeken

- Algemeen soortenverspreidingsonderzoek door het bijhouden van waarnemingen via de website waarnemingen.be.
- Project Algemene BroedvogelMonitoring (INBO, Vlaamse vogelwerkgroep Natuurpunt en Natuurpunt Studie)
- Project PuntTransectTellingen (INBO)

Knel- en aandachtspunten

- Veranderingen in bosgebruik en bosvormingen van naaldbos naar loofbos en de successie van bosstruwelen en jonge boomaanplanten hebben een ongunstig effect op de Goudvink. Weliswaar blijkt de soort zich op de veranderingen in te stellen maar vooral een gebrek aan structuurrijke ondergroei binnen een gesloten en grootschalige(re) bosstructuur blijkt voor de soort nadelig te zijn. Ook het ontbreken van goed ontwikkelde bosranden is ongunstig.

Overzicht maatregelen

- H7.1. Omvorming van homogene bossen
- H7.12. Mantel- en zoombeheer

-
- S46.1. Struiklaagontwikkeling in bos

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H7.1. Omvorming van homogene bossen

De Goudvink is enigszins gebonden aan de aanwezigheid van naaldbomen in het bos, maar dit heeft hoofdzakelijk te maken met de dichte bosstructuur. Bosomvormingen moeten daarom worden afgestemd op het behoud van een (lokale) bosverdichting. Dit komt overeen met een veelzijdige struikontwikkeling en natuurlijke verjonging van het bos. Dergelijke maatregel geldt zowel voor naaldbos als voor loofbos. Struweelontwikkelingen in het bos zijn mogelijk door:

- het inbrengen van hakhout en middelhout;
- het creëren van kapvlakten voor spontane bosverjonging d.m.v. een zoomkap of groepenkap;
- het stimuleren van natuurlijke bosverjonging onder scherm d.m.v. een lichtingskap;
- aanplanting van struweel of bijplanting van struiksoorten bij nieuwe bosaanplantingen.

H7.12. Mantel- en zoombeheer

In de rand van bossen en bosbestanden wordt een mantelbeheer gevoerd om struikontwikkeling tot stand te brengen. In bestaande randen kan dit d.m.v. een hakhoutbeheer over een in breedte wisselende strook van gemiddeld tien meter. Hierin worden enkele opgaande bomen overgehouden en worden vooral soorten die gemakkelijk opnieuw uitschieten gekapt. De omlooptijd van dit beheer is afhankelijk van de standplaatseigenschappen maar wordt bij voorkeur afgestemd op individuele soorten om variatie in de verticale structuur en een gevarieerde mengverhouding te verkrijgen. Struweelrijke bosranden kunnen ook door een gerichte aanplanting van struiken aansluitend op het bos tot stand komen. In dit geval worden vooral bessendragende en zadenrijke (rijkelijk bloeiende) struiken aangeplant.

Soortgerichte maatregelen

S46.1. Struiklaagontwikkeling in bos

De aanwezigheid van Goudvink is nauw verbonden met de beschikbaarheid van een dichte, structuurrijke en dekkinggevendende struiklaag in het bos. Dit kan deels gecompenseerd worden door dichte, jonge bosaanplantingen (zie maatregel H7.1. Omvorming van homogene bossen) of verjonging van naaldboomsoorten. Om een dichte struikontwikkeling van loofhout vanuit de bestaande struiklaag op gang te brengen, is een ijle kroondekking noodzakelijk. In de regel wordt een norm van 20-30% gehanteerd maar in het geval de struiklaag vanuit sterk doorgesloede stobben moet worden hersteld, is tijdelijk een lagere norm van 15-20% een betere optie. In het laatste geval moet ook met voldoende grote kapoppervlakten tussen 0,5 en 2 ha worden gewerkt om voldoende lichtinval voor de hergroei te verkrijgen.

Foto: Dichte struiklaag van diverse struiksoorten in een middelhoutbos (Foto: Econnection)

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst perceelrandenbeheer
- Beheerovereenkomst aanplanten en onderhouden van houtige kleine landschapselementen
- Beheerovereenkomst onderhouden van bestaande houtige kleine landschapselementen

Lopende initiatieven

geen

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden

Geluid

De aanwezigheid van Goudvink kan het best worden vastgesteld aan de hand van de roep van de vogels in geschikte biotopen. De zang is onopvallend maar toch kenmerkend en bestaat uit een treurig, zacht roepje dat lijkt op een klaaglijke 'fuuht'.

Referenties & verdere informatie

Publicaties

- Harmer R. (2004). Restoration of neglected hazel coppice. Information note. Forestry Commission. 12 p.
- Sierdsema H. & van Kleunen A. (2001). Referentiedichtheden van broedvogels voor onverstoorde Nederlandse bossen. SOVON-onderzoeksrapport 2001/08. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen. 20 p.
- Vermeersch, G. & Anselin, A. (2009). Broedvogels in Vlaanderen in 2006-2007. Recente status en trends van Bijzondere Broedvogels en soorten van de Vlaamse Rode Lijst en/of Bijlage I van de Europese Vogelrichtlijn. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek nr. 3, Brussel. 102 p.
- Vermeersch G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & Van Der Krieken B. (2004). Atlas van de Vlaamse broedvogels 2000-2002. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek nr. 23, Brussel. 496 p.

Websites

geen

Folders

geen

Advies

- Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
- Natuurpunt vzw

